

**UCHWAŁA NR L/457/22  
RADY MIEJSKIEJ W NASIELSKU**

z dnia 29 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz  
Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026”.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559 z późn. zm.) art. 4<sup>1</sup> ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 poz. 1119 z późn. zm.) art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050 z późn. zm.) **Rada Miejska w Nasielsku uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Nasielska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY**  
**Rady Miejskiej**  
  
**Jerzy Kubiński**

## UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 4<sup>1</sup> ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 poz. 1119z późn. zm.) do kompetencji rady gminy należy uchwalanie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Dodatkowo zgodnie z art. 4<sup>1</sup> ust. 2a ww. ustawy gminny program sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Zgodnie z art. 10 ust 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050 z późn. zm.) realizacja zadań ustawowych dotyczących przeciwdziałania narkomanii jest prowadzona w ramach programu, o którym mowa w art. 4<sup>1</sup> ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Projekt „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026” jest propozycją zadań do realizacji w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii na terenie Gminy Nasielsk oraz podziału środków planowanych na finansowanie tych zadań. Na sfinansowanie ww. programu przeznaczone zostaną środki, które stanowią dochody Gminy z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (zgodnie z art. 182 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi). Dodatkowym źródłem finansowania mogą być:

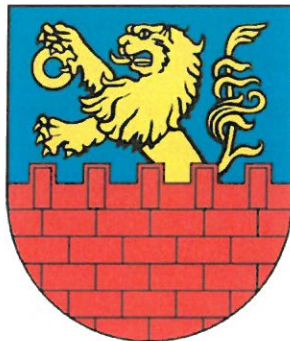
- środki z dodatkowej opłaty, wnoszonej przez przedsiębiorców prowadzących hurtowy obrót alkoholem. Opłata, zwana potocznie „podatkiem od malpek”, dotyczy hurtowni zaopatrujących innych przedsiębiorców prowadzących sprzedaż detaliczną alkoholu przeznaczonego do spożycia poza miejscem sprzedaży i jest odprowadzana od napojów alkoholowych o objętości mniejszej niż 300 ml. Opłata ta przeznaczana jest na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, w szczególności na realizację zadań wskazanych w niniejszym Programie. Środki te nie mogą być przeznaczane na zadania, które ustawowo przypisane są innym podmiotom;
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne środki, pozyskiwane zarówno przez Gminę, jak też realizatorów i partnerów Programu.

Projekt „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026” był poddany konsultacjom społecznym zgodnie z uchwałą Nr LII/388/10 Rady Miejskiej w Nasielsku z dnia 26 października 2010 r. w sprawie: określenia szczegółowego sposobu konsultacji z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Program będzie opublikowany w całości w BIP Urzędu Miejskiego w Nasielsku, jak i na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Nasielsku. Po zakończeniu realizacji programu Burmistrz Nasielska przedstawi Radzie Miejskiej oraz przedstawicielom organizacji pozarządowych informację o sposobie realizacji programu za dany rok, uwzględniając między innymi wykonanie budżetu gminy w zakresie dotyczącym wspierania organizacji pozarządowych.

PRZEWODNICZĄCY  
Rady Miejskiej  
  
Jerzy Lubieniecki

# **GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2023-2026**



## **I. WSTĘP**

Wśród problemów społecznych w Polsce te związane z alkoholem są najtrudniejszymi do rozwiązania. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, a także kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie ponoszą nie tylko osoby indywidualne, ale także całe społeczeństwo.

Alkohol jako produkt jest legalnym towarem rynkowym, ale ponieważ powoduje określone szkody społeczne, ekonomiczne i zdrowotne jest przedmiotem zainteresowania ustawodawcy, który poprzez stosowne regulacje prawne stara się ograniczać rozmiary tych szkód oraz przeciwdziałać ich powstawaniu. W przypadku alkoholu potrzeba prawnego uregulowania, czyli interwencji „zewnętrznej” za pomocą prawa, wynika również z braku możliwości rozwiązania tych problemów za pośrednictwem innych środków.<sup>1</sup>

Nadużywanie alkoholu to nie tylko szkody zdrowotne, ale także psychologiczne i społeczne m.in. przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, bezrobocie, naruszenie bezpieczeństwa publicznego.

---

<sup>1</sup> „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Praktyczne wskazówki dla samorządów” K. Lukowska, K. Okulicz-Kozaryn, s. 10

Zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia pt. „Zagrożenia dla zdrowia światowego. Śmiertelność i obciążenie chorobami powodowane wybranymi najpoważniejszymi zagrożeniami” (wydanie z 2009 roku) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, odpowiedzialny jest za ponad 60 rodzajów chorób i urazów. Rozmiary problemów związanych z alkoholem to również wysokie koszty społeczne i ekonomiczne, jakie ponoszą budżety państw. Koszty te szacowane są przez Światową Organizację Zdrowia na poziomie 1,3 % PKB, tj. w przypadku Polski ok. 17,5 mld zł. Jak podaje Światowa Organizacja Zdrowia w „Europejskim Raporcie Zdrowia” (wydanie z 2012 roku) nadużywanie alkoholu jest przyczyną niemal 6,5 % ogółu zgonów w Europie.

„Uzależnienie jest to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których zachowania związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych uzyskują wyraźną przewagę nad innymi, które były charakterystyczne dla danej osoby. Jest to zespół określonych objawów i zachowań, wywołanych nieodpartym pragnieniem przyjmowania substancji psychoaktywnych (głód psychiczny). Uzależnienie może rozwinąć się w wyniku używania substancji psychoaktywnych. Uzależnienie jest przekroczeniem bardzo ulotnej i trudnej do zauważenia granicy między chęcią, która wyraża dobrowolność, a przymusem, który całkowicie zaburza kontrolę. Tę granicę przekracza się tylko raz, ale bezpowrotnie. Uzależnienie jest przewlekłą chorobą centralnego układu nerwowego, która charakteryzuje się okresami remisji (abstynencji) i nawrotów. Uzależnienie prowadzi do powstania wielu szkód, m. in.: somatycznych, psychicznych, społecznych.”<sup>2</sup> Uzależnienie od narkotyków, określane także terminem „narkomania” charakteryzuje się przymusem przyjmowania środka odurzającego przez uzależnionego. Środek ten powoduje uzależnienie psychiczne i fizyczne przez co narkoman odczuwa wewnętrzny przymus zwiększania dawek przyjmowanych środków psychoaktywnych.

Od niedawna wyróżniane są nie tylko uzależnienia od substancji psychoaktywnych (alkoholu, nikotyny, leków, narkotyków i dopalaczy), ale również uzależnienia behawioralne związane z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności m.in. zakupoholizm, pracoholizm, hazard, siecioholizm, granie w gry komputerowe, seksoholizm czy obsesyjne i kompulsywne przejadanie się, uprawianie ćwiczeń fizycznych. „Uzależnienie od zachowań/czynności (czyli uzależnienie behawioralne) obejmuje objawy związane z zachowaniem, poznawcze i czasami fizjologiczne, które rozwijają się po wielokrotnym powtarzaniu określonych czynności i zazwyczaj charakteryzują się silną potrzebą powtarzania tych czynności, trudnościami z kontrolowaniem ich wykonywania, uporczywym powtarzaniem pomimo szkodliwych następstw, przedkładaniem tych zachowań ponad inne zajęcia i zobowiązania, zwiększoną tolerancją, a także występowaniem zespołu przykrych objawów (rozdrażnienie, złość, agresja itp.) przy próbach zaprzestania lub ograniczenia tych zachowań.”<sup>3</sup>

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Nasielsk na lata 2023-2026, zwany dalej „Programem”, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód

---

<sup>2</sup> Oficjalna strona Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, [www.kbpn.gov.pl/portal?id=112213](http://www.kbpn.gov.pl/portal?id=112213) (dostęp 01.03.2022 r.)

<sup>3</sup> M. Zdziarski, *Uzależnienia behawioralne u dzieci i młodzieży*, Instytut Łukasiewicza, Kraków 2015, str. 5

społecznych i indywidualnych wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorzady gmin art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 r., poz. 559 z późn. zm.), a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4<sup>1</sup> ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 poz. 1119 z późn. zm.).

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonywane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawczą i informacyjną;
- ograniczanie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Program zawiera również zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, zawarte w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050 z późn. zm.).

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii wykonywane są przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, w szczególności przez:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w gminie Nasielsk opiera się na systemowości i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Działania te odzwierciedla niniejszy Program, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy z obszaru uzależnień od alkoholu, narkotyków oraz innych środków psychoaktywnych, a także uzależnień behawioralnych oraz przemocy związanej z uzależnieniem.

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz zwiększenia liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenia społecznych nierówności w tym zakresie. Wykorzystano również wytyczne Państwowej Agencji Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych zawarte w opracowaniu „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2022 rok”, publikację Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii pn. „Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii” i wytyczne Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom „Wskazówki dla samorządów gminnych dotyczące realizacji zadań z zakresu uzależnień behawioralnych, stanowiących element gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii” oraz diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadzoną dla Gminy Nasielsk w 2021 roku.

## **II. PODSTAWY PRAWNE**

Zgodnie z art. 4<sup>1</sup> ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Elementem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Nasielsk na lata 2023-2026 są również zadania związane z upowszechnianiem wiedzy oraz przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Nasielsk na lata 2022-2026 opracowano także na podstawie następujących aktów prawnych:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym ( Dz.U. 2022 r., poz. 559 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2021 r. poz. 2268 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. 2022 poz. 1608);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2022 poz. 2123);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. 2022 poz. 1327 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. 2022 poz. 633 z późn. zm.),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642).

### **III. DIAGNOZA PROBLEMÓW W ZAKRESIE UZALEŻNIEŃ W GMINIE NASIELSK**

Dla potrzeb opracowania Programu w Gminie Nasielsk we wrześniu i w październiku 2021 roku przeprowadzono Diagnozę Lokalnych Zagrożeń Społecznych. Diagnoza i analiza problemów społecznych jest podstawą opracowania celów głównych, szczegółowych i konkretnych zadań Programu.

Uzupełnieniem danych uzyskanych w badaniach są dane jakościowe, które są wynikiem rozmów i zgłaszanych problemów przez: nauczycieli, pedagogów i dyrektorów szkół, członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innych osób pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

#### **Podsumowanie Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Nasielsk – 2021**

Głównym celem diagnozy było zbadanie zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia, zagadnienia związane z używaniem substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze, zagadnienia związane z przemocą w rodzinie i w środowisku szkolnym oraz odnoszące się do uzależnień behawioralnych.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Nasielsk wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy (100 osób, w tym 62 kobiety i 38 mężczyzn);
- b) dzieci i młodzież szkolna (414 uczniów, w tym 118 uczniów SP 4-6, 170 uczniów SP 7-8 i 126 uczniów SPP);
- c) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu (20 punktów sprzedaży).

#### **Dorośli mieszkańcy Gminy Nasielsk**

W opinii badanych mieszkańców Gminy Nasielsk najistotniejszymi problemami społecznymi są: wzrost uzależnienia od alkoholu w ostatnim czasie (32%), zanieczyszczenie powietrza (30%) oraz bieda i ubóstwo (26%). Z uwagi na to warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy w poruszanych przez mieszkańców tematach i poszukujące rozwiązań zauważonych problemów. Jednymi z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne.

Z opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wynika, że badani mieszkańcy Gminy Nasielsk odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka. Badani mieszkańcy Gminy Nasielsk regularnie spożywają alkohol, wypijając przy tym małe ilości. 48% badanych przyznało, że zaobserwowało zwiększone spożycie alkoholu w swoim środowisku w czasie pandemii.

Wydaje się konieczne przede wszystkim przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Nasielsk kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

Badani respondenci deklarują, że mają w swoim środowisku osoby przyjmujące substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze. Łącznie 33% z nich deklaruje, że zna co najmniej jedną osobę przyjmującą te substancje.

Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie Nasielsk jest zauważalne. 20% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczały przemocy w rodzinie a 25% nie jest tego pewna, lecz ma podejrzenia, że do tego dochodzi. Warto zauważyć, że zaledwie 59% badanych wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.

W subiektywnej ocenie 16% przebadanych mieszkańców gminy Nasielsk uważa zjawisko uzależnienia od hazardu za zauważalne.

Warto zwrócić uwagę na problem uzależnienia od Internetu - 59% ankietowanych uważa, że uzależnienie od komputera lub Internetu jest bardzo powszechnym zjawiskiem.

W kwestii oceny zmian ich nastroju w okresie od kiedy nastąpił czas izolacji społecznej: 17% badanych mieszkańców wskazało na pogorszenie ich nastroju, 77% nie zauważyło różnicy, natomiast 15% respondentów zaobserwowało, że jego dziecko stało się bardziej wycofane i apatyczne w czasie izolacji społecznej.

### **Sprzedawcy napojów alkoholowych**

Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż badani sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol większość badanych deklaruje, że sprawdza dowody potwierdzające wiek. Jednak deklaracje złożone przez ankietowanych sprzedawców nie są zgodne z opiniami badanych uczniów. Ponad połowa badanych uczniów szkół ponadpodstawowych oceniło, że łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. W związku z tym zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.



Kampania informacyjna może zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

### **Dzieci i młodzież szkolna**

Biorąc pod uwagę wyniki ankiet należy zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę w grupie uczniów klas starszych. W przypadku używania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniu.

Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się szeroka edukacja z zakresu Cyberprzemocy oraz bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

Dodatkowo, należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu. Także nauczyciele mogą podsuwać uczniom na lekcjach adresy ciekawych stron, związane w jakiś sposób z przedmiotem lekcji.

Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest jednak widoczny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów.

## **ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY – REKOMENDACJE OPARTE NA MODELU PROFILAKTYKI POZYTYWNEJ:**

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania<sup>4</sup>. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu<sup>5</sup>.

Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka<sup>6</sup>:

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne

### **CZYNNIKI CHRONIĄCE**

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych<sup>7</sup>.

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności
- 2) pozytywny klimat szkoły
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy<sup>8</sup>.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmacnianie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie

---

<sup>4</sup> World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

<sup>5</sup> Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

<sup>6</sup> Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

<sup>7</sup> Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Źródło: [http://www.parpa.pl/download/slownik\\_terminow.pdf](http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf) (dostęp: 26.11.2018).

<sup>8</sup> Rządowy Program na lata 2014-2016, *Bezpieczna i przyjazna szkoła*.

przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.

Na podstawie zrealizowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badań pn.: „Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi”, sformułowano kilka wniosków i rekomendacji o charakterze ogólnym. Mianowicie:

- nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży;
- do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć: pozytywne nastawienie do nauczycieli; udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych; dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których ich dziecko spędza czas wolny.
- efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresu adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju;
- wsparcie nauczycieli powinno także objąć działania związane z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu: „Dbałość o dobry stan zdrowia psychicznego nauczycieli powinna być częścią szkolnego programu profilaktyki. W tym celu należy wspierać wszelkie inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, ułatwiać im dostęp do form kształcenia i rozwoju własnych możliwości”<sup>9</sup>;
- działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych uczniów związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność planowania cyklicznych działań. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń podejmowanych przez nich zachowań, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnym i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

---

<sup>9</sup> K. Ostaszewski, A. Rustecka-Krawczyk, M. Wójcik, *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-II*, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, s. 52.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić:

- zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;
- wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;
- wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawczości;
- kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem inicjowania zmian systemowych, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego – głównych środowisk, w których funkcjonują.

#### **IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU**

##### **Cel główny**

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych a także uzależnień behawioralnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Nasielsk oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

##### **Cele szczegółowe**

###### **1. Zwiększenie skuteczności nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej poprzez:**

- 1) koncentrowanie i kompleksowość działań we wszystkich środowiskach (przedszkola, szkoły, rodzina, środowiska rówieśnicze) oraz wzmacnianie czynników chroniących i eliminowanie czynników ryzyka;
- 2) doskonalenie i integrowanie treści programów profilaktyki problemowej zapobiegającej szerokiemu spektrum zachowań ryzykownych;
- 3) doskonalenie metod i form oddziaływań profilaktycznych oraz stosowanie skutecznych strategii profilaktycznych;
- 4) monitorowanie działań profilaktycznych.

**2. Zwiększanie świadomości społecznej w zakresie problematyki związanej z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi poprzez:**

- 1) edukowanie i informowanie, w tym zwłaszcza edukacja publiczna;
- 2) promowanie zdrowego stylu życia, m.in. poprzez kampanie, festyny, imprezy dla mieszkańców Gminy Nasielsk, zajęcia integracyjne, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży;

**3. Ograniczanie dostępności alkoholu i innych środków psychoaktywnych, zwłaszcza wśród młodzieży, poprzez:**

- 1) realizację programów profilaktyki uniwersalnej skierowanych do dzieci i młodzieży;
- 2) działania służb oraz innych podmiotów i osób mające na celu zmniejszenie dostępu osób nieletnich do alkoholu, poprzez szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych oraz poprzez kontrole sklepów i lokali gastronomicznych pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwłaszcza zakazu sprzedaży i podawania alkoholu nieletnim;

**4. Zwiększanie dostępności pomocy rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, poprzez:**

- 1) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób i rodzin uwikłanych w przemoc w rodzinie i sytuacje kryzysowe w Punkcie Konsultacyjnym;
- 2) prowadzenie programów i konsultacji edukacyjnych służących zwiększaniu kompetencji i umiejętności wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie i będących w sytuacjach kryzysowych;
- 3) monitorowanie sytuacji osób/rodzin objętych pomocą oraz procedurą „Niebieskiej Karty”, w których występuje również problem uzależnienia;
- 4) zapewnienie konsultacji specjalistycznych, psychoterapii, pomocy prawnej rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków;

**5. Poprawa współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poprzez:**

- 1) udzielanie pomocy merytorycznej oraz organizacyjnej podmiotom realizującym zadania Programu;
- 2) współdziałanie z instytucjami i organizacjami w realizacji wspólnych przedsięwzięć służących poprawie skuteczności prowadzonych zadań;

## **Zadania**

**1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi.**

- 1) Udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz zagrożonym uzależnieniem od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi w następujących formach:
  - a) konsultacje specjalistów,

- b) zajęcia edukacyjne, w tym warsztaty i treningi,
  - c) pomoc i wsparcie psychologiczne,
  - d) zajęcia będące alternatywą wobec używania substancji psychoaktywnych, wspomagające proces zdrowienia,
  - e) wspieranie osób uzależnionych po ukończonych programach terapii podstawowej i pogłębionej,
- 2) Udział lub organizowanie, współorganizowanie konferencji, seminariów oraz innych form podnoszących poziom kwalifikacji z zakresu terapii uzależnień.
  - 3) Udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej w Punkcie Konsultacyjnym ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nasielsku.
  - 4) Wspieranie działania placówek leczenia odwykowego w szczególności poprzez:
    - a) finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych dla uzależnionych, współuzależnionych oraz DDA, a także ofiar i sprawców przemocy domowej, które nie są finansowane w ramach kontraktów NFZ,
    - b) dofinansowanie poprawy warunków bazy lokalowej i ich wyposażenia,
    - c) dofinansowanie podnoszenia kwalifikacji pracowników leczenia odwykowego.
  - 5) Współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą osobom uzależnionym od alkoholu w ramach swoich zadań służbowych (policja, służba zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nasielsku, Straż Miejska w Nasielsku, sąd, prokuratura i inne).

**Wskaźniki monitorowania:**

- Ilość przeprowadzonych konsultacji specjalistycznych, liczba ich uczestników.
- Ilość dodatkowych programów, liczba uczestników, jakość bazy lokalowej porównanie ze stanem poprzednim, ilość odbytych przez pracowników leczenia odwykowego szkoleń, kursów itp.
- Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację ww. zadań.

**2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.**

- 1) Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych poprzez:
  - a) konsultacje specjalistów,
  - b) zajęcia edukacyjne,
  - c) warsztaty umiejętności życiowych,
  - d) treningi zachowań,
  - e) poradnictwo,
  - f) psychoterapię,
  - g) działalność z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej.
- 2) Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w

rodzinie przy Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nasielsku. Zadania Punktu reguluje odrębne Zarządzenie Burmistrza Nasielska.

- 3) Finansowanie różnych form pomocy dla dzieci oraz rodzin, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie, poprzez organizację wolnego czasu i wypoczynku.
- 4) Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie przez:
  - a) dofinansowanie zadań realizowanych w ośrodkach interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - b) szkolenia dla służb zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego,
  - c) dofinansowanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie,
  - d) dofinansowanie programów terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - e) finansowanie pomocy psychologicznej, prawnej, pedagogicznej dla ofiar przemocy w ramach pracy zespołów interwencyjnych w środowisku zdarzenia.
- 5) Monitorowanie sytuacji osób/rodzin objętych pomocą oraz procedurą „Niebieskiej Karty”, w których występuje również problem uzależnienia przy pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nasielsku.
- 6) Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym poprzez prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych nt. zjawiska przemocy w rodzinie.

#### **Wskaźniki monitorowania:**

- Liczba udzielonych specjalistycznych porad/konsultacji, liczba osób korzystających z porad/konsultacji, liczba rodzin korzystających z porad/konsultacji, liczba osób udzielających porad/konsultacji.
  - Liczba zrealizowanych programów, liczba przeprowadzonych konsultacji, liczba osób, które wzięły udział w programach, liczba osób korzystających z konsultacji, liczba realizatorów programów, liczba osób przeprowadzających konsultacje.
  - Liczba zrealizowanych działań monitorujących, liczba osób/rodzin objętych monitoringiem.
  - Liczba zrealizowanych konsultacji, form terapii, pomocy prawnej, liczba osób korzystających z tych form pomocy, liczba podmiotów współpracujących.
  - Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację ww. zadań.
- 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.**

- 1) Realizowanie, finansowanie, dofinansowywanie realizacji programów z zakresu profilaktyki uzależnień (również behawioralnych), w tym:
  - a) programów informacyjno-edukacyjnych,
  - b) programów środowiskowych,
  - c) programów rówieśniczych,
  - d) programów socjoterapeutycznych oraz innych programów zawierających elementy terapii,
  - e) programów adresowanych do tzw. „grup ryzyka”, m. in.: realizacja programów interwencyjnych na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin z problemem alkoholowym,
  - f) programów alternatywnych z uwzględnieniem pozalekcyjnych zajęć sportowych,
  - g) programów nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej z zastosowaniem skutecznych strategii profilaktycznych oraz rozwiązań nowatorskich,
  - h) programów edukacyjnych dla rodziców i wychowawców,
  - i) programów dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu profilaktyki uzależnień,
  - j) autorskich zajęć edukacyjnych, zawierających elementy psychoedukacji z zakresu profilaktyki uzależnień,
  - k) projektów profilaktycznych w formie koncertów, spektaklów,
  - l) programów realizowanych w czasie wolnym od nauki, w tym podczas ferii oraz wakacji.
- 2) Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz realizacja programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
- 3) Prowadzenie edukacji publicznej we współpracy z mediami publicznymi. Organizowanie i udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach, akcjach profilaktycznych.
- 4) Organizowanie i dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży.
- 5) Organizowanie i dofinansowanie aktywnych form wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży (kolonie, półkolonie, zimowiska) z elementami edukacji w zakresie profilaktyki uzależnień.
- 6) Promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie, finansowanie, dofinansowywanie różnego rodzaju imprez sportowo-rekreacyjnych oraz wydarzeń społeczno-kulturalnych adresowanych do mieszkańców gminy Nasielsk.
- 7) Prowadzenie i finansowanie w społeczności lokalnej działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki uzależnień (w tym uzależnień behawioralnych) i przemocy w rodzinie, dostępności usług terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz wspieranie działań promujących zdrowy i trzeźwy styl życia poprzez organizację m.in. akcji profilaktyczno-edukacyjnych, konkursów, festynów rodzinnych, koncertów, spektakli profilaktycznych, kampanii edukacyjnych w lokalnych mediach/prasie.
- 8) Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.



- 9) Udział lub organizowanie, współorganizowanie szkoleń, konferencji, seminariów i innych podnoszących poziom kwalifikacji realizatorów działań z zakresu profilaktyki zintegrowanej oraz problematyki uzależnień.
- 10) Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia dostępności różnych substancji psychoaktywnych (między innymi „dopalaczy” oraz innych środków odurzających).
- 11) Prowadzenie badań, monitorowanie problemów społecznych, związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą w rodzinie.
- 12) Przygotowanie, zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych i gadżetów związanych z profilaktyką uzależnień, w tym ulotek, broszur, plakatów, czasopism, nagród i innych form służących oddziaływaniom profilaktycznym.
- 13) Za dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych odpowiedzialny będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nasielsku.
- 14) Inne działania z zakresu profilaktyki uzależnień wynikające z bieżących potrzeb.

**Wskaźniki monitorowania:**

- Liczba zrealizowanych programów z zakresu profilaktyki uzależnień (również behawioralnych), liczba działań w zakresie edukacji publicznej, liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno–profilaktycznych oraz liczba uczestników tych programów, liczba realizatorów.
- Liczba zrealizowanych szkoleń, liczba uczestników.
- Liczba realizatorów działań profilaktycznych, którzy podwyższyli swoje kwalifikacje, liczba programów zawierających nowe metody i formy oddziaływań.
- Liczba zrealizowanych działań monitorujących, liczba uczestników, ilość wyników pochodzących z ewaluacji poszczególnych działań, wysokość środków przeznaczonych na realizację działań.
- Ilość medialnych akcji informacyjnych, ilość zrealizowanych edukacyjnych programów profilaktycznych adresowanych do ogółu odbiorców, liczba uczestników.
- Liczba kampanii, liczba imprez, liczba uczestników, liczba realizatorów.
- Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację ww. zadań.

**4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych.**

- 1) Udzielanie pomocy merytorycznej i organizacyjnej instytucjom, osobom fizycznym, organizacjom pozarządowym, w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy.
- 2) Współdziałanie z instytucjami i organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, w zakresie realizacji:
  - a) programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, rodzin, w tym z grup podwyższonego ryzyka,
  - b) programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin.

- 3) Finansowanie i organizowanie szkoleń, warsztatów, kursów specjalistycznych i innych form podnoszenia kwalifikacji dla pracowników służb, instytucji, NGO oraz organizacji zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi i stosującymi przemoc oraz z członkami ich rodzin, w tym z dziećmi i młodzieżą.
- 4) Współpraca z ruchami samopomocowymi.
- 5) Aktywna współpraca z policją, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Nasielsku oraz innymi instytucjami prowadzącymi działania w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.
- 6) Współpraca z Komisarzatem Policji w Nasielsku- sfinansowanie profilaktycznych płatnych patroli policji na terenie Gminy.
- 7) Współpraca ze Strażą Miejską w Nasielsku.

**Wskaźniki monitorowania:**

- Liczba udzielonych porad, konsultacji, szkoleń, liczba uczestników, liczba realizatorów szkoleń, liczba podmiotów.
- Liczba zrealizowanych działań profilaktycznych oraz terapeutycznych, liczba uczestników, liczba współpracujących podmiotów, liczba wspólnie realizowanych zadań.
- Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację ww. zadań.

**5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13<sup>1</sup> i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.**

Zadanie to jest ukierunkowane na przestrzeganie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w związku z zakazem reklamy napojów alkoholowych, zakazem sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, nietrzeźwym, na kredyt lub pod zastaw. W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu niepełnoletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych, gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem, jako oskarżyciel publiczny, czyli występować z aktem oskarżenia bezpośrednio do sądu z pominięciem prokuratora. Niniejsze zadanie będzie realizować Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nasielsku.

**Wskaźniki monitorowania:**

- Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Liczba podjętych interwencji w związku ze sprzedażą alkoholu niezgodnie z przepisami.
- Liczba podjętych interwencji związanych ze złamaniem zakazu reklamy i promocji alkoholu.
- Ilość cofniętych zezwoleń z tytułu złamania zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.
- Ilość cofniętych zezwoleń z tytułu złamania zakazu reklamy i promocji alkoholu.

- Liczba sprzedawców, którzy dokonali sprzedaży alkoholu osobom budzącym wątpliwość co do ich pełnoletności, bez sprawdzania dokumentu tożsamości.

#### **6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.**

Na terenie gminy Nasielsk nie funkcjonuje centrum, klub integracji społecznej. Jest to spowodowane stosunkowo niewielkim problemem bezrobocia ze względu na bezdomność, alkoholizm, narkomanie i choroby psychiczne. Wspieraniem zatrudnienia socjalnego zajmować się będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nasielsku w oparciu o posiadane zasoby organizacyjne i stosownie do potrzeb mieszkańców Gminy Nasielsk.

#### **7. Tworzenie warunków do pracy Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nasielsku.**

- 1) Finansowanie wynagrodzeń, dodatkowych szkoleń dla członków Komisji.
- 2) Pokrywanie kosztów sądowych, wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu oraz innych niezbędnych kosztów wynikających z działań Komisji.

#### **Wskaźniki monitorowania:**

- Liczba posiedzeń Komisji, liczba dodatkowych szkoleń dla członków Komisji.
- Ilość złożonych wniosków do sądu w sprawie wydania opinii przez biegłych.
- Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację ww. zadań.

### **V. ADRESACI DZIAŁAŃ PROGRAMU**

Program adresowany jest głównie do:

- a) mieszkańców Gminy Nasielsk,
- b) dzieci, młodzieży i ich rodzin,
- c) kadry pedagogicznej szkół, wychowawców przedszkoli, pedagogów oraz psychologów szkolnych,
- d) organizacji pozarządowych,
- e) lokalnych instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień,
- f) osób uzależnionych oraz pijących alkohol szkodliwie i ryzykownie oraz ich rodzin,
- g) pozostałej społeczności lokalnej.

### **VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**

Realizacja zadań w ramach Programu finansowana będzie ze środków własnych Gminy Nasielsk pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (zgodnie z art. 18<sup>2</sup> ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

Dodatkowym źródłem finansowania mogą być:

- środki z dodatkowej opłaty, wnoszonej przez przedsiębiorców prowadzących hurtowy obrót alkoholem. Opłata, zwana potocznie „podatkiem od małpek”, dotyczy hurtowni zaopatrujących innych przedsiębiorców prowadzących sprzedaż detaliczną alkoholu przeznaczonego do spożycia poza miejscem sprzedaży i jest odprowadzana od napojów alkoholowych o objętości mniejszej niż 300 ml. Opłata ta przeznaczana jest na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, w szczególności na realizację zadań wskazanych w niniejszym Programie. Środki te nie mogą być przeznaczane na zadania, które ustawowo przypisane są innym podmiotom;
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne środki, pozyskiwane zarówno przez Gminę, jak też realizatorów i partnerów Programu.

## **VII. REALIZATORZY PROGRAMU**

Za koordynację i realizację Programu odpowiedzialny jest Wydział Organizacji i Promocji Urzędu Miejskiego w Nasielsku, a w jego ramach – wyznaczony pracownik ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Program realizowany jest we współpracy z innymi podmiotami, w tym:

- komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego w Nasielsku oraz jednostkami organizacyjnymi Gminy Nasielsk, w szczególności Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Nasielsku, Miejsko-Gminną Biblioteką Publiczną w Nasielsku, Nasielskim Ośrodkiem Kultury, placówkami oświatowymi oraz placówkami służby zdrowia z terenu gminy Nasielsk,
- Miejsko-Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- podmiotami i instytucjami realizującymi zadania z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w ramach swoich zadań statutowych,
- organizacjami pozarządowymi,
- organizacjami kościelnymi i związkami wyznaniowymi,
- Komisariatem Policji w Nasielsku,
- Strażą Miejską w Nasielsku.

## **VIII. DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKO-GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH (MGKRPA)**

### **1. Zadania Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:**

- a) Inicjowanie działań dotyczących realizacji Programu.
- b) Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności z Wydziałem Organizacji i Promocji Urzędu Miejskiego w Nasielsku.
- c) Prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązaniu problemów alkoholowych.

- d) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
- motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
  - udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
  - kierowanie osób zgłoszonych do MGKRPA na specjalistyczne badania diagnostyczne (diagnoza choroby),
  - kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
  - udział w postępowaniu sądowym.
- e) Wydawanie opinii o zgodności z uchwałami Rady Miejskiej w Nasielsku o lokalizacji i limicie punktów sprzedaży alkoholu, zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- f) Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz aktów prawa miejscowego, oraz warunków pozwolenia na sprzedaż alkoholu.
- g) Podejmowanie interwencji w związku z łamaniem przepisów prawa dotyczących obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych, w tym występowanie przed sądem w roli oskarżyciela publicznego.
- h) Prowadzenie działań edukacyjnych, skierowanych do właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków konkurencji i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

## **2. Zasady wynagradzania członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

Za realizację zadań MGKRPA określonych w niniejszym Programie w tym wykonywanych podczas posiedzeń przysługuje wynagrodzenie w postaci diety. Ustala się następujące zasady finansowania pracy członków Komisji: za udział w posiedzeniu MGKRPA przysługuje przewodniczącemu oraz zastępcy przewodniczącego 18% minimalnego wynagrodzenia za pracę, sekretarzowi 16% minimalnego wynagrodzenia za pracę, pozostałym członkom 13% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalone w trybie i na zasadach określonych ustawą z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2020 r., poz. 2207). Podstawę do wypłacenia wynagrodzenia, o którym mowa wyżej, jest lista obecności z poszczególnych posiedzeń MGKRPA poświadczona przez jej przewodniczącego.

Ustala się, że w danym roku maksymalnie płatnych jest 14 posiedzeń MGKRPA. Za kolejne posiedzenia członkom Komisji nie przysługuje wynagrodzenie.

Przewodniczący Komisji otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie w wysokości 100,00 zł brutto za godzinę dyżuru w Punkcie Konsultacyjnym ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nasielsku. Wynagrodzenie jest naliczane na podstawie sporządzonej listy obecności. Jednocześnie liczba godzin dyżuru w miesiącu nie może przekroczyć 16.

PRZEWODNICZĄCY  
Rady Miejskiej

  
Jerzy Sulciewski

Opracowanie:

Referent ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w Wydziale Organizacji i Promocji Urzędu Miejskiego w Nasielsku.